

ČESKÁ A SVĚTOVÁ LITERATURA DO POLOVINY 19. STOLETÍ

Mgr. J. Bělinová

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

KAREL HYNEK MÁCHA

VY_32_INOVACE_06_1_13_CJ

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ŽIVOTOPISNÉ ÚDAJE A CHARAKTERISTIKA AUTORA

- 1810 – 1836
 - Nejvýznamnější básník českého romantismu
 - Narozen v Praze, vystudoval práva a filozofii, nadšený divadelník, cestovatel, malíř, bouřlivák, dobrodruh
 - Zemřel ve 26 letech před svatbou s milovanou Lori Šomkovou, syn zemřel
-
- Autoři 3. fáze NO:
 - B. Němcová, J. K. Tyl, K. Havlíček Borovský

DÍLO

- **Máj** – základní dílo české poezie
- **Cikáni** – román, děj podobný Máji, cikán zabije vlastního otce – svůdce své milé
- **Obrazy ze života mého** – autobiografické povídky – např. Marinka, Večer na Bezdězu
- **Pout' krkonošská** – básnické próza o poutníkovi do kláštera na Sněžce
- **Křivoklad** – 1. část plánované skladby Kat

MÁJ - UKÁZKA

Byl pozdní večer – první máj-
večerní máj – byl lásky čas.
Hrdliččin zval ku lásce hlas,
kde borový zaváněl háj.
O lásce šeptal tichý mech,
květoucí strom lhal lásky žel,
svou lásku slavík růži pěl,
růžinu jevil vonný vzdech.
Jezero hladké v křovích stinných
zvučelo temně tajný bol,
břeh je objímal kol a kol,
a slunce jasná světů jiných
bloudila blankytnými pásky,
planoucí tam co slzy lásky.

Sok – otec můj! vrah – jeho syn
on svůdce dívky mojím!
Neznámý mně. Strašný můj čin
pronesl pomstu dvojím.
Proč rukou jeho vyvržen
stal jsem se hrůzou lesů?
Čí vinu příští pomstí den?
Čí vinou kletbu nesu?
Ne vinou svou! V života sen
byl jsem já snad jen vyváben,
bych ztrestal jeho vinu?
A jestliže jsem vůlí svou
nejednal tak, proč smrtí zlou
časně i věčně hynu?

ODPOVĚZ NA OTÁZKY:

- 1. Urči literární druh:
- 2. Urči a charakterizuj žánr:
- 3. Kdy a kde se děj básně odehrává?
- 4. Pojmenuj hlavní téma, námět díla.
- 5. Pojmenuj hlavní myšlenku díla.
- 6. Nastiň děj básně.
- 7. Charakterizuj Viléma:
- 8. Popiš kompozici Máje.

DOPLŇ INFORMACE:

- Karel Hynek Mácha patří mezi představitele.....
Žil v, vystudovalMezi jeho záliby patřilo.....
O jeho soukromém životě se dozvídáme zZemřel roku.....za zvláštních okolností.....
- Mezi jeho díla patří nedokončený cyklus próz, z něhož dokončil pouze 1. díl..... Další jeho díla jsou
- V roce vydal vrcholné dílo V této lyricko – epické básni hlavní hrdina.....zabije svůdce své milé, která se proto zřejmě utopí. Vilém čeká ve vězení na smrt a

ODPOVĚZ:

- Vysvětli Motto Máje - Dalekát' cesta má! marné volání! a motiv Poutníka v básni.
- Popiš prvky romantismu v díle.

ROZEBER UKÁZKU:

Za růžového večera
pod dubem sličná děva sedí,
se skály v břehu jezera
daleko přes jezero hledí.

Strážného vzbudil strašný hřmot
jejž řetězů činí padání,
se světlem vstoupil. Lehký chod
nevzbudil vězně z strašných zdání.

ROZEBER UKÁZKU:

Viz, plavec k ní
tichými slovy šepce praví,
tam při jezeru vížka ční
nad stromů noc, její bílý stín
hlubokoť stopen v jezera klín.
Však hlouběji ještě u vodu vryt
je z mala okénka lampy svit,
tam Vilém myšlenkou se baví,
že příští den jej žití zbaví.
On hanu svou, on tvoji vinu
se dozvěděl, on svůdce tvého
vraždě zavraždil otce svého.
Msta v patách kráčí jeho činu.

Tu k ústům vězně ucho své
přiklonil strážce bázlivé,
a jak by lehký větřík vál,
věžeň svou pověst šepce dál.

...

Z daleka spěchá lid – vždy větší zástup ten-
vždy větší – větší jest – vždy roste tento pluk,
nesmírné množství již. Vždy větší jeho hluk.

Nešťastný zločinec má býti vyveden...

Volně jde nešťastný – upřený v zemi zrak.

Z městečka zvonku hlas. Množství se modlí zaň.

POUŽITÁ LITERATURA

- MÁCHA, K. H, *Máj*. 1.vyd. Praha: ARTUR, 2010
ISBN 978-80-87128-45-9
- POLÁŠKOVÁ, T. MILOTOVÁ, D. DVOŘÁKOVÁ, Z
Literatura – přehled středoškolského učiva. 2.
vydání Třebíč: PETRA VELANOVÁ, 2010
ISBN 80-902571-6-x